

**KINOLOŠKI SAVEZ U BOSNI I HERCEGOVNI
KINOLOŠKI SAVEZ HERCEG-BOSNE**

PRAVILNIK

**O ISPITU PRIROĐENIH OSOBINA PASA KRVOSLJEDNIKA I SVIH
LOVAČKIH PASA U RADU NA UMJETNOM KRVNOM TRAGU**

Sadržaj:

- Uvod
- Pasmine za rad na krvnom tragu
- Pravo sudjelovanja
- Organizacija ispita
- Vodiči
- Voditelj ispita
- Suci
- Predmeti ispita - discipline
- Ocjene i način ocjenjivanja
- Postavljanje umjetnog krvnog traga
- Ocjenska lista za ocjenjivanje rada na umjetnom krvnom tragu

Uvod:

Cilj ovog Pravilnika je da upozna uzgajivače i vodiče pasa u radu na krvnom tragu, organizatore IPO ispita o načinu organiziranja ispita i suce o svim pravilima za ocjenjivanje rada pasa na krvnom tragu.

Bosna i Hercegovina spada u zemlje s vrlo starom tradicijom lova na krupnu divljač. Lovni turizam u svijetu zauzima sve veće razmjere. To očekujemo i u Bosni i Hercegovini. Zbog oba navedena razloga osjeća se velika potreba, a u isto vrijeme i zakonska je obveza, imati u lovištima na krupnu divljač školovane pse i vodiče za pronalaženje ustrijeljenih primjerka visoke divljači. Ovaj Pravilnik služi ovoj svrsi.

PASMINE KRVOSLJEDNIKA I LOVAČKIH PASA ZA RAD NA KRVNOM TRAGU

U pasminu krvosljednika spadaju svega dvije pasmine: hanoverski i bavarski krvosljednik. Oni zaista po svojim sposobnostima najpogodniji u slijeđenju nastrijeljene divljači, kao i u izradi umjetno postavljenog krvnog traga. Zbog toga su, posebice u europskim zemljama s dugom tradicijom lova na visoku divljač, najpoželjniji. Psi svih ostalih pasmina lovačkih pasa mogu se također vrlo uspješno poučiti slijeđenju, kako umjetno postavljenog krvnog traga, tako također i u slijeđenju ustrijeljene divljači u lovištu. Stoga je ovaj Pravilnik primjenjiv za upotrebu i ocjenjivanje i za krvosljednike i za sve pasmine lovačkih pasa.

PRAVO NA SUDJELOVANJE NA IPO-U

Na ispitima prirođenih osobina (IPO) u radu na umjetnom krvnom tragu imaju pravo sudjelovati psi:

- Koji su upisani u Rodovnu knjigu Kinološkog Saveza Bosne i Hercegovine – KsuBiH
- Psi sa rodovnicama članica FCI-a
- Psi starosti najmanje 18 mjeseci i dalje
- Pozitivno ocjenjeni psi u eksterijeru – obliku
- Psi cijepljeni protiv bjesnila
- Psi koji ne boluju od nekih zaraznih bolesti
- Kuje koje nisu u tjeranju
- Psi koji su na vrijeme uredno prijavljeni organizatoru sa svim ispunjenim uvjetima zadanim u prijavnici

ORGANIZACIJA ISPITA

1. Organizator
2. Pripremni radovi

1. Organizator

IPO za rad na krvnom tragu u pravilu mogu organizirati: kinološki savezi članice Kinološkog saveza u Bosni i Hercegovini – KsuBiH, kinološke udruge, uzgojne Komisije za VI. i VII.FCI grupu, pasminski klubovi istih grupa, profesionalna organizacija koja se bavi lovom na krupnu divljač.

2. Pripremni radovi

- Odluka nadležnih o održavanju IPO ispita na krvnom tragu naprijed navedenih organizatora
- Molba nadležnom Savezu za odobrenje IPO
- Prijedlog termina, mjesta, suca, postavljača krvnog traga i voditelja nadležnom Savezu
- Pogodan teren za IPO
- Pravovremena obavijest o planiranoj priredvi i način prijave na priredbu te pristojba za troškove priredbe

VODIČ

Vodič je osoba koja na terenu vodi svog psa tijekom IPO na krvnom tragu. Za uspješno vođenje psa na ispitu potrebno je dobro poznavati rad na krvnom tragu, dobro pripremiti psa u tom radu i postići maksimalnu međusobnu suradnju sa psom.

Vodič vodi svog psa od ispita u ponašanju na pucanj, kroz izradu krvnog traga do pronalaska objekta traženja po krvnom tragu i ponašanje psa u vrijeme pronalaska traženog objekta (javljanje lavežom na mjestu pronađenog objekta, povratkom vodiču i navođenjem vodiča na traženi objekt).

Vodič na početku izrade krvnog traga sucu uljudno predstavi sebe imenom i prezimenom i ime i pasminu svoga psa, zatim pokaže sucu povodac za krvni trag dug najmanje 6 metara sa širokom ogrlicom, lovačku pušku i nož. Potom izreče spremnost za početak krvnog traga i odobri rad sa psom. Nakon uspješnog završetka, saslušanog sučevog priopćenja o ostvarenom uspjehu, vodič se odjavi kod suca i organizatora.

Vodič je dužan uz sebe imati rodovnicu psa tragača na krvnom tragu.

VODITELJ ISPITA

Pripremu IPO na krvnom tragu vodi osoba, koju je predložio organizator i doborenje dobio od nadležnog Saveza članice Kinološkog saveza u Bosni i Hercegovini.

Na IPO krvnog traga voditelj je redovito sudac za rad pasa na krvnom tragu, ili u nedostatku suca, voditelj priredbe treba biti bar vrlo iskusni lovac iz lovišta gdje se ispit održava, ili još bolje, iskusni voditelj pasa na krvnom tragu.

Dužnost voditelja priredbe je:

- Da pravovremeno odabere primjeren teren za tu priredbu
- Da pribavi dovoljnu količinu krvi papkarske divljači u kojoj može biti jedan dio krvi domaćih papkara
- Da pripremi traženu divljač ili bar kožu divljači
- Da pripremi količinu papira za obilježavanje postavljenog krvnog traga sa suprotne strane kretanja suca, psa i vodiča, kao i potrebnu količinu papira za ždrijebanje redoslijeda nastupa vodiča
- Da na priredbi vodi brigu o potrebnom redu i disciplini

SUCI

Na IPO rada na krvnom tragu mogu suditi isključivo suci sa ispitom rada lovačkih pasa na krvnom tragu.

Organizator određuje dovoljan broj sudaca za IPO prema broju prijavljenih pasa.

Na IPO jedan sudac smije postaviti najviše 4 krvna traga i jedan pričuveni, a suditi do 4, ili iznimno, 5 tragova.

Kod postavljanja krvnog traga sa sucem se smije kretati samo jedan pripravnik i to po uputama suca koji postavlja trag.

Izradu traga mogu pratiti promatrači na udaljenosti po uputama suca, kako ne bi ometali rad psa prilikom izrade traga.

Suca predlaže organizator a odobrava nadležni Savez članica Kinološkog saveza u Bosni i Hercegovini – KsuBiH

IPO pasa u radu na krvnom tragu može se održati za najmanje 3 psa prijavljena i nazočna na ispitu. U iznim slučajevima nadležni Savez može odobriti ispit i za manje od 3 psa. Sudac mora na vrijeme postaviti krvni trag, koji ne smije biti star manje od 6 sati, a preporučuje se od 12 sati.

PREDMETI ISPITA – DISCIPLINE

Predmeti ispitivanja rada lovačkih pasa na krvnom tragu:

- I. Odloživost s ponašanjem na pucanj
- II. Vodljivost (a ili b)
- III. Rad na umjetnomkrvnom tragu (a ili b)
- IV. Ponašanje kod mrtve divljači (a ili b)
- V. Čuvanje mrtve divljači

Rad se ocjenjuje brojčanim ocjenama:

- 5 = odličan
- 4 = vrlo dobar
- 3 = dobar
- 2 = zadovoljio
- 1 = nije zadovoljio

Pri ocjenjivanju mogu se upotrijebiti i polovične ocjene.

Ocjene koje postignu tragači po krvi po ovom Pravilniku vrijede u Kinološkom savezu u Bosni i Hercegovini i zemljama članica FCI –a koje prihvataju ove ocjene.

Ocjene koje dobiju naši lovački psi na krvnom tragu u stranim državama, članicama FCI-a, kao ocjene psa iz država članica FCI-a priznaju se u Kinološkom savezu u Bosni i Hercegovini.

OCJENE I NAČIN OCJENJIVANJA

Odloživost s ponašanjem na pucanj

A – Nevezan pas se ocjenjuje u Ocjenskom listu s faktorom A. Vodič psa mora odložiti na određeno mjesto s jednomratnom tihom zapovijedi i udaljiti se iz vidika psa. Pas može imati ogrlicu. Vodič ne smije u blizini psa ostaviti svoje stvari.

B – Vezan pas se ocjenjuje odložen na povodcu u Ocjenskom listu s faktorom B. U toj rubrici ocjenjujemo i pse koji su odloženi uz predmet ili s povodcem na ogrlici.

U oba načina ocjenjivanja odloživosti s ponašanjem na pucanj (A i B) vodič se mora maknuti iz vidnog polja psa i na dani znak suca puknuti iz puške. Pas mora mirno ostati ležati ili sjediti na ukazanom mjestu. Glasne višekratne zapovijedi vodiča kao i svaka promjena mjesta i cviljenje sa strane psa snižavaju ocjenu. Ukoliko pas napusti mjesto, pokuša se otrgnuti s povodca, ili ako se počme oglašavati, u toj disciplini ocjenjuje ocjenom 1 (nije zadovoljio). ----- ga se pripušta na izradu krvnog traga, pa ako krvni trag uspješno odradi, možemo se i na koncu dati konačna ocjena: zadovoljio. Međutim, pas koji pokaže znatnu plašljivost na pucanj, mora se bezuvjetno diskvalificirati.

Vodljivost

A – Ako se pas vodi bez povodca pri izradi krvnog traga, mora ići uz vodiča najmanje 100 metara držeći glavu uz lijevu nogu vodiča. Na uskim stazama i gusto obraslom terenu trebaobi ići uz vodiča. Vodič pri tom treba mjenjati ritam i smjer hoda, a pas treba uporno slijediti krvni trag. Ako vodič stane, pas bi uz njega trebao sjesti.

Višekratno ili glasno zapovijedanje vodiča, kao i prestizavanje ili zaostajanje psa

snižava ocjenu. Za psa koji se vodi bez povodca primjenjuje se faktor A u Ocjenskom listu.

B - Vodljivost na povocu ocjenjuje se na istoj dužini i pretežito grmljem obraslom terenu. Pas bi trebao pratiti vodiča uz lijevu nogu i ne bi se trebao zaplitati u grmlje. Bodič mora više puta promijeniti smjer i ritam hoda, a pas uporno slijediti krvni trag. Ako vodič zastane, i pas bi trebao sjesti uz njega.

Višekratno ili glasno zapovijedanje vodiča, kao i prestizavanje ili zaostajanje psa snižava ocjenu. Za psa koji se vodi na povocu primjenjuje se faktor B u Ocjenskom listu.

Rad na umjetnom krvnom tragu

Umjetni krvni trag polaže se svježom krvlju papkarske divljači, u kojoj može dijelom biti i umiješana krv domaćih papkara, mora biti star najmanje 6 sati a preporučuje se 12 sati. Dužina traga treba biti 600 do 700 koraka, a utrošak krvi oko 3 decilitra. Trag mora biti položen krvlju one vrste divljači koja je položena na kraju traga. Polaganje i označavanje traga opisan je u naslovu POSTAVLJANJE UMJETNOG KRVNOG TRAGA.

Pri izradi krvnog traga vodič treba upozoriti suca na svaku viđenu kap krvi.

Vodiču je dozvoljeno da na tragu psa zaustavi, kao i da psa vrati na krvni trag ako s njega siđe. Vraćanje psa na krvni trag snižava ocjenu.

Pas mora na tragu raditi mirno, što preciznije i s niskim nosom.

Poželjno je da pas na tragu naznači vodiču krv, dlaku, ili druge znakove iz kojih se može zaključiti da je na pravom tragu.

U slučaju da pas zađe 50 metara s traga, sudac intervenira i pokazuje vodiču trag. Svaki ispravak suca snižava konačnu ocjenu u ovoj disciplini. Sudac može tako intervenirati do 3 puta, a 4 put psa diskvalificira. Površan, buran rad, slabo praćenje traga još dodatno smanjuju ocjenu na radu na tragu.

Pas pri izradi krvnog traga treba raditi polako, u videokrugu vodiča i suca. U pogledu ispravaka psa tijekom rada jednako pravilo vrijedi i za pse bez povodca i za pse s povodcem.

Ponašanje kod mrtve divljači

U ovoj disciplini ocjenjuje način upozorenja vodiča i suca kad pas pronade mrtvu divljač (objekt traga).

Za ocjenjivanje ove discipline psa se pusti s povodca oko 50 koraka pred kraj traga, da ga samostalno izradi.

Vodič i sudac na mjestu skriveni promatraju ponašanje psa kod mrtve divljači.

Pas može vidljač njušiti, lizati, ili zgrabiti. Greška je ukoliko pas pokuša trgati ili zakopavati.

U tom slučaju se pas ocjenjuje ocjenom 0, ali se zbog toga ne diskvalificira. U rodovnicu se upisuje „RADI SAMO NA POVODCU“.

Pri pronalasku divljači pas se može ponašati kao „pokazivač“ ili „oblajivač“.

„Pokazivač“ se kod mrtve divljači zadrži do desetak minuta, nakon čega se vraća vodiču, upozorava ga svojim ponašanjem da je našao divljač te ga dovodi do cilja. Maksimalnu ocjenu pas „pokazivač“ dobiva, ako se odmah vrati do vodiča i odvede ga do divljači.

„Oblajivač“ mora u roku 10 minuta javiti glasom – lajanjem barem 5 minuta da je otkrio divljač. Nakon toga mogu mu se vodič i sudac približiti.

Čuvanje mrtve divljači

U ovoj disciplini ispituje se psa u čuvanju divljači. Vodič priveže kod plijena psa i makne se iz njegova vidokruga. Nakon toga se psu približi sudac ili neka druga strana osoba i probaju psu oduzeti plijen. Pas mora čuvati oštro i odlučno plijen. Bilo kakva, međutim, jača agresivnost psa prema samom vodiču smanjuje se ocjena.

Kod ove discipline ustanovljuje se narav psa. Vrlo strašljivi psi mogu se diskvalificirati, jer su praktično ta rad na tragu neupotrebljivi.

POSTAVLJANJE UMJETNOG KRVNOG TRAGA

Umjetni krvni trag postavlja se radi uvježbavanja i provjere prirodne sposobnosti i volje lovačkih pasa u praćenju krvnog traga, kako bi se u konačnici dobili uvježbani psi za pronalaženje ustreljene visoke divljači u lovištima koja je otišla dalje od mjesta ustrijela. Za IPO rada na krvnom tragu treba se držati pravila da budu svi postavljeni tragovi otprilike jednaki, kako po dužini, količini upotrijebljene krvi, tako također po konfiguraciji terena i ostalim okolnostima, koje mogu utjecati znatnije na kvalitetan rad psa na krvnom tragu. Zabranjeno je polaganje traga po svježem gnojnom terenu i po snjegu. Treba također izbjegavati visoku travu, paprat, previše zarastao teren kao i svježe orane njive. Razmak između pojedinog traga mora biti barem 100 metara. Tragove polaže kinološki sudac u pratnji najviše jednog pripravnika ili pomoćnika koji isključivo označava trag.

Sudac može ocjenjivati rad psa samo na krvnom tragu koji je sam postavio.

Svaki sudac može položiti najviše 4 traga za IPO i jedan pričuvni.

Umjetni krvni trag polaže se sa svježom tekućom papkarskom divljači, čije je tijelo položeno kraj traga (mješina svježe natopljena krvlju). Njoj se radi trajnosti može dodati kuhinjska sol, a nije dozvoljena primjena drugih kemikalija. U nju može biti umješana dijelom i krv domaćih papkara. Trag se polaže komadom pjenaste spužve veličine otprilike 3x3 cm na kraju dužeg štapa. Na početku traga se stavlja malo više krvi i dlake. To mjesto se označi jednom grančicom, a također se i pravac traga označi drugom grančicom. Trag treba prekriti s malo grančica da sunce, vjetar i kiša ne uklone tragove krvi. Trag treba biti dug 600 do 700 metara s dvije pravokutne okuke. Na okukama se stavi veća količina krvi. Trag se obilježava s markiranim listićima sa suptorne strane kretanja vodiča (vodiču nevidljivi) Kraj traga gdje se pas pušta da zadnji dio samostalno izradi, može biti vidljivo označen. Vidljivo se označavaju i počeci traga.

Točno na kraju traga mora biti položena mrtva papkarska divljač, (mješina natopljena krvlju), koja ne smije biti duboko smrznuta. Trbušni rez i svaka veća rana moraju biti pažljivo zašivene.

Ovaj Pravilnik „O ISPITU PRIROĐENIH OSOBINA PASA KRVOSLJEDNIKA I SVIH LOVAČKIH PASA U RADU NA UMJETNOM KRVNOM TRAGU“ stupa na snagu od 14.04.2012. godine, Laktaši

(Prilog 1)

ORGANIZATOR _____

OCJENBENI LIST
ZA OCJENJIVANJE RADA NA UMJETNOM KRVNOM TRAGU

IPO u _____ Utakmica u _____ dana _____

Ime psa _____ Upisan u BHR _____

Oštenjen _____ pasmina _____

Vlasnik _____ adresa _____

Vodič _____

DISCIPLINE		FAKTOR	OCJENA	BODOVA
I. ODLOŽIVOST S PUCANJEM	A slobodan	6	---	
	B vezan	3		
II. VODLJIVOST	A slobodan	4	---	
	B na povodcu	2		
III. RAD NA TRAGU	A bez povodca	25	---	
	B na povodcu	20		
IV. PONAŠANJE KOD MRTVE DIVLJAČI	A pokazivač	6	---	
	B oblajivač	3		
V. ČUVANJE				

III.NR 70 – 105 bodova II.NR 106 – 140 bodova I.NR 141 – 180 bodova

Ukupno bodova: _____

Nagradni razred: _____

SUDAC: _____

SUDAC: _____